

de paalsteen

natuurpunt hasselt
zonhoven

ZOMER EDITIE 2012

infoblad van NATUURPUNT Afdeling HASSELT-ZONHOVEN

juni * juli * augustus * 2012 * jaargang 11 * nr. 2

www.natuurpunthasseltzonzhoven.be

Afgiftekantoor
3500 Hasselt
P509241 Mailcenter

België - Belgique
PB 3500 Hasselt 1
12/3487

IN DE KIJKER

KATRIJN MAES

In deze vragensessie schuiven we Katrijn Maes in het middelpunt van de belangstelling. Als meester van de kelder vragen we haar het hemd van het lijf met onze reeds vertrouwde vragen.

Wat is je huidige functie binnen Natuurpunt Hasselt-Zonhoven en wat betekent dat concreet voor jou?

Ik ben CEC. Dat is de afkorting voor Chief Executive Catering. Ik heb de job met het meest ontspannende effect op de leden waardoor iedereen mij graag zien komen. Ik zorg voor de natjes en de droogjes binnen de afdeling.

Wat is je vroegste groene herinnering?

Mijn zus kreeg voor haar verjaardag een eco-box waarmee vanalles kon, maar wat ik me het best herinner is dat je de PH-waarde van water kon testen. Ik was toen 13 of zo. Dan gingen we de vijver in onze tuin onderzoeken.

Hoe ben je bij Natuurpunt verzeild geraakt en sinds wanneer ben je lid?

Samen met mijn vriend zijn we een paar keer meegegaan met de SAP-club en daarmee is het begonnen. We werden zo fijn onthaald als nieuwelingen zodat we ons welkom voelden om terug te komen.

Wat motiveert je om bij onze vereniging te zijn?

De geweldige inzet van iedereen, de kennis die er onvoorwaardelijk gedeeld word en de fijne sfeer die er heerst op uitstapjes en wandelingen.

Wat zou je nog graag gerealiseerd willen zien binnen onze afdeling?

Dat het nieuwe bestuur de werking op een even goede manier kan

verderzetten als dat de jaren voorheen gedaan is, zodat we het maximale van het mogelijke kunnen doen voor onze Limburgse natuur.

Katrijn, wat is je natuurervaring van de hoogste orde?

Ik heb er twee, of drie...

Mijn tocht in het hooggebergte waar er op de top van de berg niets anders rond je is dan natuur. Dat voelt heel puur.

Onder begeleiding van experts Johan Royeaerd en Luc Vanoppen in Frankrijk op zoek gaan naar de endemische Brenne-orchis en ze vinden! En een everzwijn van kortbij zien in de kijkhut! Waw!

Welke vraag waarop je dolgraag zou willen antwoorden hebben we je nu niet gesteld en wat is daarop je antwoord?

Wat zou je wensen voor de toekomst?

Ik zou wensen dat het merendeel van de mensen zich bewust worden van de situatie waarin onze natuur zich bevindt en allemaal samen hier in actie zouden ondernemen.

Zo lezers, Katrijn heeft hiermee de vuur- en lakmoesproef gewillig ondergaan. Al bij al bleek het toch niet zo'n hoge klip om te nemen...

Na de zomer komt de herfst en in de volgende editie is er vast en zeker iemand aan bod die ook een sleutelfunctie binnen de vereniging vervult...

Tony Froyen & Kim Windmolders

Elf jaar...

'Windmolens stilgelegd wegens te veel aan stroom' en 'Natuurgebied bedreigd door industrie', bloklettert de krant. Als groene meid word ik er niet bepaald vrolijk van. Er is nog veel werk aan de winkel.

Op de radio hoor ik j'aime la vie van mijn naamgenootje. Ik sluit mijn ogen en ik laat mij meezuigen terug in de tijd want ik wil weer 11 zijn...voor eventjes toch. Toen was het leven zo simpel.

Een prachtige lentedag in 1986. Mijn mama zet de radio keihard, de kat spint, mijn papa werkt in de tuin. Ja, het leven is mooi, al heeft de kernramp in Tsjernobyl mij heel fel geraakt. We gingen elk jaar naar Oostenrijk, maar omdat er gevaarlijke deeltjes zelfs in de weiden van Tirol zijn beland, gaan we dit jaar niet. Kernenergie is toch echt slecht voor de mensen en de natuur, maar als dat ik groot ben, zullen er geen kerncentrales meer zijn.

Ik doe mijn ogen open. We zijn nu 26 jaar verder...

Kerncentrales zijn er nog altijd en in ons land staat zelfs de geplande sluiting op de helling. Elke dag verliezen we open ruimte en primeert kortetermijnwinst op duurzaamheid.

Toch is er veel ten goede veranderd.

Milieu is een issue geworden; er wordt over gepraat. De groene jongens en meisjes worden niet meer in het rariteitenkabinet geklasseerd. De kennis is er, de voorbeelden zijn er, enkel de structurele inbedding is er nog niet.

We moeten dus blijven doorgaan...Telkens op dezelfde spijker slaan...

We zijn het de 11-jarigen van vandaag verplicht.

Sandra Bamps

Marco Fieber - Creative commons.

Geluidshinder Ethias Arena

De afgelopen jaren hebben Hasselaren in de wijde omtrek van de Grenslandhallen en Ethias-arena kunnen mee 'genieten' van het lawaai van grote evenementen.

Dit item is meermaals behandeld op de SAL.

De Ethias-arena zal nu overgenomen worden door de organisatie die ook het Sportpaleis in Antwerpen uitbaat.

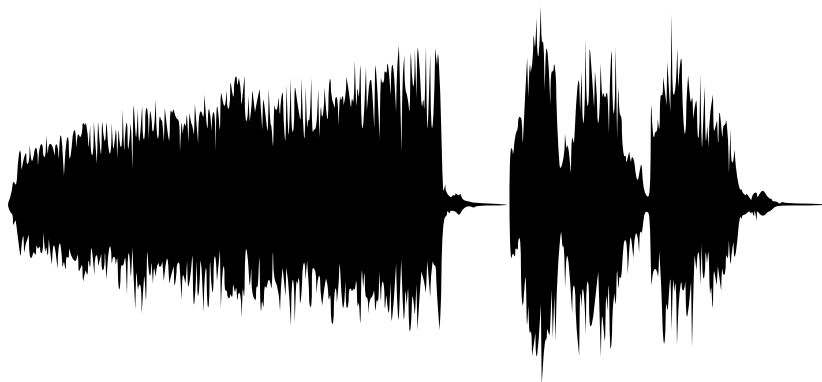
De overnemer wil echter eerst zekerheid over het soort van evenementen dat er kan georganiseerd worden.

Daarom zal er binnenkort een onderzoek gevoerd worden. De resultaten van deze studie zullen toelaten aan de milieudienst om te beslissen welk soort evenementen de hal aankan.

Ook is er sprake van dat de Versuz zal verhuizen naar hal 5 van de Grenslandhallen. Dit is een soort 'fuifbunker', gemaakt om geluidshinder naar buiten toe te minimaliseren.

Een nieuwe wetgeving zal in de toekomst normen opleggen voor geluidsniveaus binnen (ivm gehoorschade). Momenteel is dit enkel het geval voor geluid buiten.

Katja Roggen

'Geen sneltram door de Maten'

Zondag 29 mei...een echte ZONdag, geen wolkje aan de lucht.

Ideaal voor een mooie fietstocht!

We namen deel aan een erg bijzondere tocht namelijk de actiefietstocht 'Geen sneltram door de Maten'

Deze actie was een initiatief van het **actiecomité tegen de sneltram door de Maten**.

Vrijwel iedereen is het er over eens dat Limburg beter voorzien moet worden van openbaar vervoer.

Het ondertussen wel bekende '**Spartacusplan**' voorziet echter in één van de opties een sneltram door het waardevolle natuurgebied de Maten.

De Maten is met de droge duinkammen, moerassige valleitjes, vijvers met brede rietkragen, graslanden, moerasbosjes en heide, ...een belangrijk gebied voor broedende vogels.

120 fietsers gaven met een witte ballon aan hun fiets hierbij het signaal dat dit geen goede keuze is. Er zijn trouwens alternatieven waarbij de schade veel beperkter is voor natuur en mens.

Bovendien zal de tram in dit gebied op Diesel rijden, dus het is zeker geen ecologisch alternatief voor de bus.

In het broedseizoen wordt een deel van de Maten afgesloten voor bezoekers. Het is toch wel straf dat een denderende sneltram wel door zou mogen razen, het hele jaar door, 8 keer per uur, nl. vier keer heen en vier keer terug...

**Iris Tilkin
Johan Roox
Sandra Bamps**

DE HOGE VENEN IN DE ZOMER

Op zaterdag en zondag 14 en 15 juli grijpt ons jaarlijks **zomerweekendje** plaats. **Frans Voets** gidst ons rond op de Hoge Venen. Op zaterdag is er een wandeling door de normalerwijze **niet toegankelijke C-zones**. Aangezien Frans gemandateerd gids is voor deze zones kunnen we in het noordoostelijke deel van de Hautes Fagnes gebieden bezoeken waar je anders niet in kan. Zondag leidt Frans de groep door een heel ander deel van de Fagne: **Les Tros Marets en wijde omgeving**. Het zijn twee flinke wandelingen doorheen één van de meest ruige en ongerepte natuurgebieden van ons land. Inmiddels is een infopakket rond gemaaild en vind je alle info ook op de website van onze afdeling. **Voor meer info kan je trouwens direct bij Frans terecht op 0495 17 22 23**. Je kan mee door storten van € 70 op de afdelingsrekening 001-5071333-55 (half pension) en door een seintje te geven via mail aan inge.vandebeek@natuurpunthasseltzonzhoven.be. Mensen die zijn ingeschreven krijgen later nog bericht i.v.m. de regeling van het vervoer (carpool).

Johan Royeaerd

TIENDUIZENDEN KRAANVOGELS

Van **donderdag 1 tot en met zondag 4 november** dompelen we ons onder in de zalige verrukking van **tienduizenden kraanvogels**. Majestueuze vogels, groot als een ooievaar, op amper 30-40 meter boven je hoofd, met hun indrukwekkende trompetroep, in schier eindeloze V-formaties, met duizenden op weg van hun voedselgebieden overdag naar de slaapplaatsen aan het uitgestrekte Lac du Der in noordoost Frankrijk. Al wie het éénmaal meemaakte zal het getuigen: het is een belevenis die je nooit meer loslaat !!

Dit jaar gaan we dus terug de 20.000 tot 70.000 kraanvogels begluren. Van op de dijken, op de stoppelvelden, vanuit schuilhutten. Met tussendoor honderden grote zilverreigers, duizenden aalscholvers, zeearend, everzwijnen en massa's veldreeën. **Wil je écht genieten van de natuur dan is dit dé kans**. Binnenkort wordt een infopakket rond gestuurd en zal meer gedetailleerde info ook op de afdelingswebsite staan. Inschrijven kan nu reeds door een seintje te geven aan johan.royeaerd@bese.be. **Meer info kan je verkrijgen op 0486 031 131**. Je kan mee voor de prijs van € 205 per persoon (half pension). Er zijn reeds een aantal mensen ingeschreven, dus wacht best niet te lang. Het zal je niet berouwen.

Paddenoverzet 2012

De Borggravevijverstraat en omgeving vormt jaarlijks het schouwtoneel van een unieke ontmoeting tussen mens en dier. Kleine diertjes worden door grote (en soms iets minder grote) mensen-dieren zorgzaam opgetild en aan de veilige overkant van de straat weer op de grond gezet. Wie het van op een afstand bekijkt ziet er ongetwijfeld stof in voor een toneelstuk of verhaal.

Ik houd het bij het drogere cijferwerk.
Wat – hoeveel en ook waarom?

Padden trekken, wanneer de temperatuur na de winter weer begint te stijgen, op niet té koude en voldoende vochtige avonden vanuit hun overwinteringsgebieden instinctmatig naar hun geboortevijver. De Borggravevijvers in Kiewit vormen zo'n natuurlijke biotoop voor padden. Vermits ze bij hun trek echter de straat (Borggravevijverstraat en de Kloosterbeekstraat) moeten oversteken kunnen de padden gedood worden door het autoverkeer. Sinds 1982 doen buurtbewoners en vrijwilligers dan ook het nodige om de padden te beschermen.

Reeds verschillende jaren lijkt de lente alsmaar vroeger in't land te komen en.....de paarlustige padden trekken er vroeg op uit. Dit jaar werd de eerste pad geregistreerd op 27 februari. Het weekend daarvoor gebeurde het plaatsen van een plastic afsluiting die de diertjes aan de veilige kant van de weg blokkeert, en het ingraven van emmers waarin de padden opgevangen worden door vrijwilligers van het Groencomité. Vanaf die dag werden de afsluiting en de emmers elke avond door vrijwilligers gecontroleerd.

Al dertig jaar worden de paarlustige diertjes veilig naar de vijverkant gebracht. Ook dit jaar werd de Borggravevijverstraat, aan beide uiteinden (KIDS en Parkhotel) door de diensten van de stad geblokkeerd met nadarhekken en betonblokken, waardoor doorgaand verkeer onmogelijk wordt. Hierdoor bleef het aantal "verkeersslachtoffers" gering. Er werden maar 7 dode padden geregistreerd en 448 levende padden overgezet. Ook in de nabijgelegen Kloosterbeekstraat zetten we de padden over, maar hier is het niet mogelijk een afsluiting te plaatsen. Het

resultaat is daar : 474 levend overgezette en 84 dode padden.

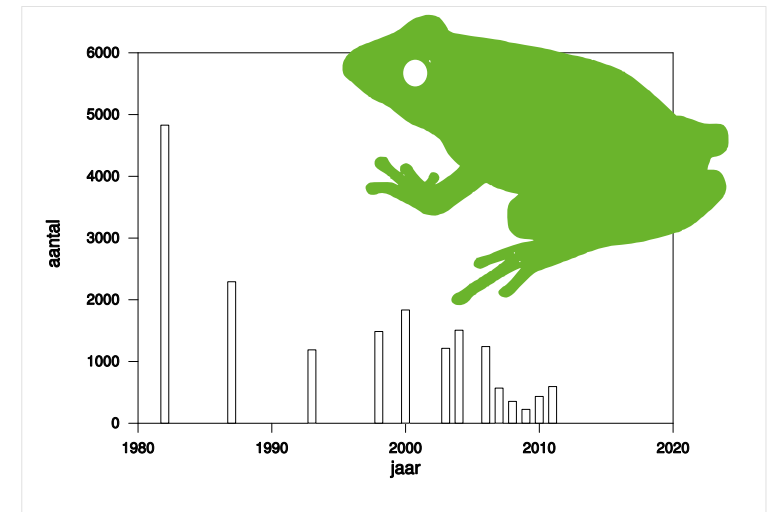
De grote trek verliep dit jaar wat verspreid: van 29 februari tot 7 maart en dan opnieuw veel padden op 11,12 en 14 maart.

De zeer sterk dalende trend die zich voordeed vanaf 2007 lijkt gelukkig gestopt. We noteerden dit jaar 455 padden in de Borggravevijverstraat. Vorig jaar waren er dat 594 en in 2009 zelfs maar 225 stuks!

In de Kloosterbeekstraat waar we geen afsluiting kunnen zetten telden we 558 padden.

Ter vergelijking enkele cijfers van vorige jaren (telkens uitsluitend cijfers van de Borggravevijverstraat):

2011 : 594
2010 : 434
2009 : 225
2008 : 354
2007 : 570
2006 : 1243
2004 : 1508
2003 : 1215
2000 : 1836
1998 : 1487
1993 : 1190
1987 : 2292
1982 : 4827

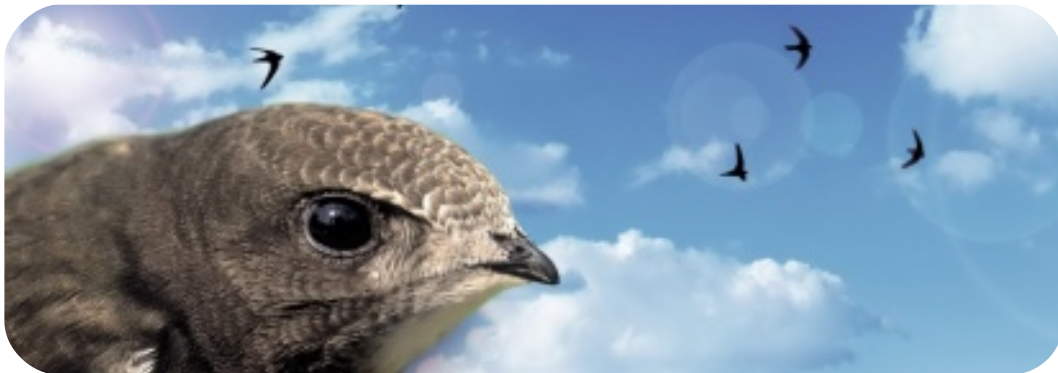

De cijfers zijn onthutsend!

In 2012 en 2010 troffen we nog maar ongeveer 9% aan van het aantal padden dat in 1982 geregistreerd werd. In 2009 was het nog veel minder: slechts 4,6%.

We hopen dat de neerwaartse trend nu gestopt is!

Vermoedelijke oorzaken van de afname van het aantal padden zijn de toegenomen bebouwing in de vroegere woongebieden van de dieren. Daarnaast kunnen ook een rol spelen: verontreiniging van water, bodem en lucht enz. Een van de grote oorzaken is de gespreide terugtrek naar het land waarbij we

OP ZOEK NAAR DE 'DE ADOPTIEVOGEL' VAN HASSELT:

DE GIERZWALUW!

EEN LEERRIJKE WANDELING DOOR RUNKST

Op 2 juli om 19u starten we met een boeiende uiteenzetting door 'een echte gierzwaluwspecialist': onze Jos Coteur. Aansluitend vertrekt de wandeling en gaan we nestkasten bekijken die begin 2012 opgehangen werden door de stad Hasselt, de tocht leidt ons door hartje Runkst....

De gierzwaluw was hier reeds een zomergast. Met deze nestkasten krijgt onze Hasselste hoogvlieger nu nog meer broedkansen. We hopen op goed weer want dan is de gierzwaluw het meest actief!

Start om 19u in het ontmoetingscentrum van Runkst (zaaltje Sint-Hubertus), Runkstersteenweg 149, Hasselt. **INKOM GRATIS**

Info: Domein Kiewit: 011 21 08 49 - kiewit@hasselt.be
Mieke Philips: 0497 50 73 47

natuurpunt hasselt
zonhoven

geen afsluiting kunnen plaatsen. Door het drukke verkeer sneuvelen dan zeer veel padden. De sterfte bij de heentrek is gelukkig zo goed als verdwenen door de betonblokken en nadarhekken die de stadiensten gedurende ongeveer een maand plaatsen.

In een artikel dat verscheen in "Natuurpuntstudie" werd in het bijzonder de dalende trend sinds 2007 geanalyseerd. De winter 2006-2007 was zeer warm. Het aantal padden op de overzetplaatsen bleek daarna in Vlaanderen plots met 40% gedaald te zijn. De winter 2007-2008 was opnieuw zeer warm en bij de trek van voorjaar 2008 bleven de 40% padden die in 2007 verdwenen waren, zoek. Meer nog: bij onze overzetplaats verdwenen er toen een derde van de padden!

Wat kan er toch gebeurd zijn in 2006 dat zoveel padden verdwenen?

De zomer van 2006 kende een hittegolf tussen 10 en 30 juli. Men noteerde in Ukkel de warmste maand ooit sinds 1833. Ook de herfst van 2006 was uitzonderlijk zacht. Oktober 2006 staat op de tweede plaats in de ranglijst van de warmste oktobermaanden ooit.

Gedurende lange droge periodes met hoge temperaturen blijven padden in "droogterust": ze jagen weinig of niet en blijven ingegraven op een vochtige plek. Ze bouwen hun vetreserves eerder af dan op. De winter van 2007-2008 was ook warm waardoor de padden niet in diepe winterrust gingen: ze verbruikten de beperkte vetvoorraad al snel en haalden het voorjaar niet meer. Een opeenvolging van extreme weerperiodes als gevolg van klimaatopwarming zou dus de sterke terugval van het aantal padden kunnen verklaren.

Wij hopen dat we nu definitief het dieptepunt achter de rug hebben en dat onze paddenpopulatie stilaan verder kan aangroeien. Samen met de buurtbewoners blijven we ons hiervoor inzetten.

Een hartelijke dank ook aan alle vrijwilligers en de buurtbewoners en.....tot volgend jaar.

Hasselt, 16-06-2012 - Moniek

HET PADDENVERSLAG

14 maart halfacht 's avonds gingen de kinderen van 't spoor naar de paddenoverzet kijken. **Mieke, Rick** en nog vele anderen zetten zich elk jaar in voor die beestjes. Een dikke proficiat trouwens aan zo'n mensen!!! Zonder zouden de padden helemaal niet bestaan in België omdat anders de auto's heel snel over de padden heen rijden. Het was heel leuk, sommige kinderen hebben ze zelfs vastgehouden.

SANDER ST: Ik vond het heel leuk. Ik heb geleerd dat mannetjes op de vrouwtjes gaan zitten zodat ze zelf niets moeten doen.

LEONIE: Het was heel leuk en grappig en cool maar het was wel spijtig dat we niet langer konden blijven.

ILKE: Ik vond het leuk maar wel raar dat ze het 's avonds moesten doen. Ik vond super leuk dat we een pad mochten aanraken. Ik zou het zeker nog 'ns doen maar dan langer.

SANDER CR: het leukste vond ik dat Ilke een mannetje omgekeerd op een vrouwtje legde.

What's in a name?

Een **walvis** is geen vis is maar een zoogdier dat van de wal terug het zilte nat in dook.

Een **dovenetel** is geen netel maar een plant die van mimicry haar levenshouding maakte. De bladeren en stengels lijken sterk op die van de brandnetel, maar zijn doof (= niet werkend), de vierkante stengel heeft geen brandharen en de lipbloemen bevatten veel nectar. Dovenetels groeien in dezelfde stikstofrijke, niet te droge habitat als brandnetels.

Look-zonder-look, is een kruisbloemige die naar look ruikt en smaakt, zonder er lookachtig, d.w.z. sprieterig uit te zien (en zonder een geur achter te laten). Ook de botanische naam alliaria is afgeleid van het woord voor knoflook.

Een **oorworm** is een insect met pootjes en goed verborgen vleugels. De Nederlandse naam oorworm is in twee opzichten onjuist; oorwormen zijn geen wormen en zijn evenmin aangepast aan een verblijf in het oor van dieren of mensen. De wetenschappelijke naam van de oorwormen is dermaptera. Derma betekent huid en ptera vleugels. De familienaam van de gewone oorworm (Forficula auricularia). verwijst naar de verharde achterlijfsaanhangsels, furricula betekent 'schaartje'.

Een **hazelworm** wordt vaak voor een slang aangezien maar is een hagedis zonder pootjes.

Een **paalworm** is een tweekleppig weekdier, De **maartse vlieg** (Bibio Marci) is een mug die in april vliegt. De rouwvliegen of zwarte vliesen zijn muggen die het etiket vlieg kregen omdat het mannetje op een vlieg lijkt door de sterke beharing en grote ogen. Het maartse in hun naam is een verbastering van de Latijnse genitief Marci = van Marcus. Ze worden ook Sint Marcus vliesen genoemd omdat ze rond zijn naamdag op 25 april massaal in de lage vegetatie rondzweven. Hun larven houden ook van gezelligheid. Tijdens een SAP-wandeling in Kiewit zagen we ze ooit in onwaarschijnlijke hoeveelheden in de humuslaag krioelen. Zij

voeden zich met dood organisch materiaal.

Een **blinde bij** is noch blind noch bij maar een zweefvlieg. De naam komt waarschijnlijk voort uit het feit dat deze soort erg op een bij lijkt en de rijen haren op de ogen leidden mogelijk tot de gedachte dat het dier blind is.

Een **watervlo** is geen vlo maar een kleine kreeftachtige.

Een **mierenleeuw** is geen zoogdier maar een insect. Als larve ligt de gewone mierenleeuw in een kuilje in een hinderlaag om passerend lekkers te verschalken. Vooral mieren zijn de dupe van deze jachttechniek.

Een **bijenwolf** is geen naar de maan huilend zoogdier maar of een grote graafwesp die op bijen jaagt als voedsel voor haar larven (Philanthus triangulum) of een bonte rood met zwart gebande kever die bijen eet (Trichodes apiarius).

Een **vleermuis** is geen muis wel het enige zoogdier dat vliegen kan.

Een **veenmol** is geen harig dier dat al sjirpend een vrouwtje naar zijn holletje lokt. Hoewel zijn naam zo luidt zowel in het Nederlands als in het Latijn (Gryllotalpidae gryllus = krekel, talpa = mol). Het insect heeft ook weinig met veen van doen.

Slijmzwammen werden in het verleden op basis van hun morfologie en voortplantingswijze met sporen ingedeeld bij de zwammen. Sinds het mogelijk is om met behulp van DNA de verwantschappen tussen organismen te onderzoeken, is duidelijk geworden dat slijmzwammen en fungi geen directe gemeenschappelijke voorouder hebben. Een belangrijk verschil is dat de celwand van fungi bestaat uit chitine, die van slijmzwammen niet.

Een **korstmos** is geen mos maar een symbiose tussen een alg of een wier en een schimmel. Om die reden is het misschien aan te raden de term licheen te gebruiken voor deze groep organismen. Verdere aanvulling van deze lijst is welkom op de redactie.

Myriam Timmermans

Juli

PUB. Maandag 2 juli 2012. Gierzwaluwwandeling. Na een toelichting bij een leuke powerpoint-presentatie trekken we erop uit in het centrum van Hasselt op zoek naar de intussen alom geliefde adoptiesoort van de stad Hasselt: de gierzwaluw. Start: om 19u. Locatie: Ontmoetingscentrum Runkst (zaaltje Sint Hubertus), Runkstersteenweg 149 te Hasselt. Inschrijven via de stad Hasselt (Domein Kiewit: 011 21 08 49 of kiewit@hasselt.be). Inkom gratis. Begeleider: Jos Coteur, jos.coteur@telenet.be.

PLA. Woensdag 4 juli van 18.30 u. tot het donker is. **10de plantenexcursie van het SAP-Clubje naar de Slangebeekbron te Zonhoven.** In het kader van de Limburgse plantenatlas verkennen we hok D6 38 31 – excursie 2. Afspraakplaats: thuis Jan Wyers, Viartenstraat 19, Zonhoven. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

NAT. Zondag 8 juli. Big Jump. Meer info: www.natuurpunt.be.

VER. Dinsdag 10 juli om 20 u. **Vergadering Werkgroep Activiteiten:** basis planning jaar 2013. Plaats: Natuur.huis, Domein Kiewit, Putvennestraat 112, Hasselt.

PLA. Woensdag 11 juli, van 18.30 u. tot het donker is. **11de plantenexcursie van het SAP-Clubje van de zuidelijke Slangebeekvallei t.h.v. het Albertkanaal te Hasselt.** In het kader van de Limburgse plantenatlas verkennen we hok D6 46 41 – 2de excursie. Afspraakplaats: parking langs het kanaal aan de Nieuwstraat op de hoek met Overdemerstraat, Kuringen. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

VLI. Vrijdag 13 juli. De **3de nachtvlinderexcursie van het SAP-Clubje** vindt plaats op het Domein Kiewit. Voor deze maandelijks avondinventarisatie van nachtvlinders verzamelen we om 22 u. op de parking van het Domein Kiewit, Putvennestraat 112, Hasselt. Einde ten laatste om 1 u. Breng een stoeltje, een lamp, nachtvlindergids en loep mee. INFO: Kim Windmolders, 0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be

REI. Zaterdag 14 t.e.m. zondag 15 juli. Afdelingsweekend: reisje naar de Hoge Venen, onder begeleiding van Frans Voets. Inschrijving vooraf is verplicht, liefst een maand voor aanvang, bij Inge Vandebeek, inge.vandebeek@natuurpunthasseltzonhoven.be of schriftelijk: Donkeindeweg 134, 3520 Zonhoven. Je inschrijving wordt nadien bevestigd. Ingeschrevenen ontvangen een infopakket en kort voor de aanvang van het reisje de regeling i.v.m. vervoer. De totale prijs bedraagt € 70, halfpension inbegrepen. Het vervoer wordt kostendelend geregeld met chauffeurs (€ 0,05/km/p). Betalingwijze en annuleringsregeling zijn te vinden op de website van de afdeling www.natuurpunthasseltzonhoven.be.

PLA. Woensdag 18 juli, van 18.30 u. tot het donker is. **12de plantenexcursie van het SAP-Clubje langs de Demer te Tuilt (Herkenrode).** In het kader van de Limburgse plantenatlas verkennen we hok D6 45 42 (westelijk deel Herkenrode) binnen D6 45 (4x) – 2de hok. Afspraakplaats: parking Snapperstraat (t.h.v. begin Zolders Kiezel, tussen Demer en E 313, weg Bolderberg-Kuringen). INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

VLI. Zaterdag 21 juli. De **3de dagvlinder- & libellenexcursie** van deze zomer. Deze maandelijks inventarisatie van daginsecten vindt plaats op Wijvenheide t.h.v. de percelen van Surkijn. Samenkomst: einde Nachtegalenstraat, Zonhoven. Aanvang om 13 u. Einde om 17 u. INFO: Kim Windmolders, 0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be.

KHM. Zondag 22 juli van 14 tot 17 u. **Kunst en heemkunde in de Open tuin bij René & Maria.** Locatie: familie Neutelaers, Steenberg 58, Sint-Lambrechts-Herk. INFO: Alida Vanholst, Jukstraat 27, 3500 Hasselt, 011 31 24 21, alida.vanholst@skynet.be.

PLA. Woensdag 25 juli, van 18.30 u. tot het donker is. **13de plantenexcursie van het SAP-Clubje te Tommelen:** opvolging van de vegetatie van het oostelijk km-hok, Hasselt. Afspraakplaats: Spoorwegstraat waar deze onder de brug van de grote ring gaat, Hasselt. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

NBW. **Zaterdag 28 juli. Natuurbeheerwerkdag op Wijvenheide t.h.v. percelen Surkijn.** We voeren maaibeheer uit en eventueel werken aan de orchideeënweide. Verzamelen op de parking tegenover de Camping Heidestrand, Zwanenstraat te Zonhoven. Dit om 9 u. of 13 u. Einde om 16 u. INFO: Gilbert Hermans, 011 22 44 58, 0479 81 77 20, gilbert.hermans@telenet.be & Ivo Vanvoorden, 011 21 02 94, ivo.vanvoorden@telenet.be. Voor een halve dag is je hulp ook welkom (geef Ivo of Gilbert een seintje per gsm om juist te weten waar de werken plaatsvinden).

Augustus

Augustus

PLA. **Woensdag 1 augustus**, van 18.30 u. tot het donker is. **14de plantenexcursie van het SAP-Clubje in het zuidoostelijke deel van Hasselt centrum.** In het kader van de Limburgse plantenatlas verkennen we hok D6 57 33 binnen D6 57 (3x) – 2de excursie. Afspraakplaats: parking Nationale Bank, Salvatorstraat, Hasselt. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

NAT. **Zaterdag 4 en Zondag 5 augustus. Vlinder mee!** Meer info op www.natuurpunt.be.

PLA. **Woensdag 8 augustus**, van 18.30 u. tot het donker is. **15de plantenexcursie van het SAP-Clubje in de Kauwbosstraat:** opvolging van de vegetatie. Afspraakplaats: overgang Kauwbosstraat – Boekrakelaan, grens Zonhoven – Bokrijk. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

PLA. **Woensdag 15 augustus**, van 18.30 u. tot het donker is. **16de plantenexcursie van het SAP-Clubje aan de Rode Vijvers:** opvolging van de vegetatie. Afspraakplaats: Kapel van O.L.V. van Altijddurende Bijstand, Goorstraat, Hasselt. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

VER. **Donderdag 16 augustus** om 20 u. **Vergadering Werkgroep Activiteiten:** integratie planning 2013. Plaats: Natuur.huis, Domein Kiewit, Putvennestraat 112, Hasselt.

VLI. **Vrijdag 17 augustus.** De **4de nachtvlinderexcursie van het SAP-Clubje** vindt plaats op Wijvenheide t.h.v. de percelen Surkijn. Voor deze maandelijks avondinventarisatie van nachtvlinders

verzamelen we om 21 u. op het einde van de Nachtegalenstraat, Zonhoven. Einde ten laatste om 1 u. Breng een stoeltje, een lamp, nachtvlindergids en loop mee. INFO: Kim Windmolders, 0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be.

NBW. **Zaterdag 18 augustus. Natuurbeheerwerkdag op Wijvenheide - Vrunstraat.** We voeren kap- en maaierwerken uit. Verzamelen aan de kerk van Bolderberg. Dit om 9 u. of 13 u. Einde om 16 u. INFO: Gilbert Hermans, 011 22 44 58, 0479 81 77 20, gilbert.hermans@telenet.be & Ivo Vanvoorden, 011 21 02 94, ivo.vanvoorden@telenet.be. Voor een halve dag is je hulp ook welkom (geef Ivo of Gilbert een seintje per gsm om juist te weten waar de werken plaatsvinden).

PLA. **Woensdag 22 augustus**, van 18.30 u. tot het donker is. **17de plantenexcursie van het SAP-Clubje op de Terril van Winterslag (Genk):** opvolging van de vegetatie. Afspraakplaats: parking C-Mine, Oude Tuinwijk – Evence Coppéelaan, Genk – Winterslag. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

VER. **Donderdag 23 augustus** om 20 u. **Kernkoppenvergadering.** Plaats: Natuur.huis, Domein Kiewit, Putvennestraat 112, Hasselt.

VLI. **Zaterdag 25 augustus. De 4de dagvlinder- & libellenexcursie van deze zomer.** Deze maandelijkse inventarisatie van daginsecten vindt plaats in de Mombeekvallei. Samenkomst: parking kruispunt Steenberg – Muntelbeekstraat – Sasput – Bekstraat, Sint-Lambrechts-Herk. Aanvang om 13 u. Einde om 17 u. INFO: Kim Windmolders, 0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be.

NAT. **Zaterdag 25 augustus** om 19.30 u. **Europese Nacht van de vleermuis i.s.m. de stad Hasselt.** Dompel jezelf onder in het leven van deze boeiende en vliegende zoogdierjes. We starten met een powerpoint-presentatie over hun levenswijze en andere eigenaardigheden van de vleermuizen (op de zolder van het Natuur.huis). Voor de kleintjes wordt kinderanimatie voorzien door medewerkers van het Domein Kiewit. Daarna gaan we gewapend met bat-detectoren op zoek naar de vleermuizen. Er is ook een drankje te koop voor de dorstigen. Breng je zaklamp mee! Verzamelen op de binnenkoer van het Domein Kiewit, achterkant van het herenhuis, Putvennestraat 112 te Hasselt. Vooraf inschrijven

verplicht: via het Domein Kiewit: 011 21 08 49 of kiewit@hasselt.be – duidelijk het aantal deelnemers vermelden. De deelnameprijs is € 1 per persoon (kan ter plaatse betaald worden).

CUR. Zondag 26 augustus, van 9 tot 12 u. **Eerste en enige theorieles van de cursus 'Paddenstoelen voor beginners'**. In samenwerking met Mycolim, CVN, Limburgse Natuurgidsen en LIKONA. Deze inleidende les vindt plaats in het Groene Huis, Provinciaal domein Bokrijk. Lesgever: Jean Vangrinsven. De theorieles wordt gevolgd door vier praktijkexcursies, op vier opeenvolgende zondagvoormiddagen in september. Info en inschrijvingen: Marc Meert, meert-gybels@telenet.be. Kostprijs € 10 voor de 5 activiteiten, syllabus inbegrepen. Vóór 15 augustus 2012 betalen op rekening 784-5608054-25 van de Limburgse natuurgidsen, met vermelding van "beginnerscursus paddenstoelen + naam" in het vakje 'mededelingen'. Voorkennis is niet nodig.

PLA. Woensdag 29 augustus, van 18.30 u. tot het donker is. De **18de en laatste plantenexcursie van het SAP-Clubje in het westelijk deel van het Domein van Kiewit**: opvolging van de vegetatie. Afspraakplaats: parking Domein Kiewit, Putvennestraat 112, Hasselt. INFO: Jan Wyers, jan.wyers@skynet.be, 0475 31 37 09 of 011 81 55 33.

KHM. Vrijdag 31 augustus, vanaf 18.30 u. **Naar de rivier**. Na een begeleide wandeling in de Mombeekvallei volgt een boekbespreking van 'Naar de rivier' van Olivia Laing in de Wimmertingse kerk. Dit is een initiatief van 'zininzomer' (literair museum Hasselt) in samenwerking met Kern Herk en Mombeek. Afspraakplaats: **Kerk van Wimmertingen**, Wimmertingenstraat 1, 3501 Wimmertingen. Inschrijven is verplicht via www.zininzomer.be. Kostprijs: €7 in voorverkoop en €10 aan de kasse. INFO: Alida Vanholst, Jukstraat 27, 3500 Hasselt, 011 31 24 21, alida.vanholst@skynet.be.

Olivia Laing, een jonge **Britse schrijfster** wordt na de Mombeekwandeling in de Wimmertingse kerk geïnterviewd (uiteraard met vertaling) naar aanleiding van haar debuutboek **TO THE RIVER**. Dit boek wordt algemeen geprezen in de Engelse pers. Zij koppelt haar trektocht langs de Ouse (gedeeltelijk een vrij natuurlijke rivier tussen Brighton en Eastbourne) van bron tot monding aan een contemplatie, rijkelijk gestoffeerd met allerlei associaties waarin planten, geologie, landschappen, bekende

literaire en historische feiten op een weergaloze manier aan elkaar worden geregen. Het boek werd onlangs in het Nederlands vertaald: *Naar de rivier*.

September

September

CUR. Zondag 2 september, van 9 u. tot 12 u. **Eerste excursie van de paddenstoelencursus te Lozerheide, Kaulille**. Dit is i.s.m. Mycolim, CVN, Limburgse Natuurgidsen en LIKONA. Afspraakplaats: Kerk van Kaulille. Gids: Jean Vangrinsven. INFO: Marc Meert, meert-gybels@telenet.be.

CUR. Zondag 9 september, van 9 u. tot 12 u. **Tweede excursie van de paddenstoelencursus in het Domein Nieuwenhoven, Sint-Truiden**. Dit is i.s.m. Mycolim, CVN, Limburgse Natuurgidsen en LIKONA. Afspraakplaats: parking van het Domein Nieuwenhoven, Sint-Truiden. Gids: Gut Tilkin. INFO: Marc Meert, meert-gybels@telenet.be.

NAT. Zondag 9 september. Open monumentendag. Meer info: www.natuurpunt.be.

VLI. Vrijdag 14 september. De **5de nachtvlinderexcursie van het SAP-Clubje** vindt plaats aan de Rode Vijvers. Voor deze maandelijkse avondinventarisatie van nachtvlinders verzamelen we om 20 u., Kapel van O.L.V. van Altijddurende Bijstand, Goorstraat, Hasselt. Einde ten laatste om 1 u. Breng een stoeltje, een lamp, nachtvlindergids en loop mee. INFO: Kim Windmolders, 0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be.

NBW. Zaterdag 15 september. Natuurbeheerwerkdag te Tommelen. We voeren kap- en maaiwerken uit. Verzamelen in de Spoorwegstraat, waar deze onder de brug van de grote ring gaat, Hasselt. Dit om 9 u. of 13 u. Einde om 16 u. INFO: Gilbert Hermans, 011 22 44 58, 0479 81 77 20, gilbert.hermans@telenet.be & Ivo Vanvoorden, 011 21 02 94, ivo.vanvoorden@telenet.be. Voor een halve dag is je hulp ook welkom (geef Ivo of Gilbert een seintje per gsm om juist te weten waar de werken plaatsvinden).
CUR. Zondag 16 september, van 9 u. tot 12 u. Derde excursie van de paddenstoelencursus in het Domein Hengelhof, Houthalen. Dit is

September

i.s.m. Mycolim, CVN, Limburgse Natuurgidsen en LIKONA.
Afspraakplaats: Parking Engelhoef (Hengelhof) tegenover het
Congresgebouw. Gids: Jan Cornelis. INFO: Marc Meert, meert-
gybels@telenet.be.

VER. **Dinsdag 18 september** om 20 u. **Bestuursvergadering NP
Hasselt-Zonhoven**. Locatie: Natuur.huis op het Domein Kiewit,
Putvennestraat 112, 3500 Hasselt.

VLI. **Zaterdag 22 september**. De **5de dagvlinder- &
libellenexcursie** van deze zomer. Deze maandelijkse inventarisatie
van daginsecten vindt plaats te Tommelen. Samenkomst:
Spoorwegstraat, waar deze onder de brug van de grote ring gaat,
Hasselt. Aanvang om 13 u. Einde om 17 u. INFO: Kim Windmolders,
0487 90 57 88, kim.windmolders@telenet.be.

CUR. **Zondag 23 september**, van 9 u. tot 12 u. **Vierde en laatste
excursie van de paddenstoelencursus in de Vijverstraat, Zolder**.
Dit is i.s.m. Mycolim, CVN, Limburgse Natuurgidsen en LIKONA.
Afspraakplaats: Kerk van Bolderberg. Vijverstraat, Zolder. Gids:
Richard Pawlowski. INFO: Marc Meert, meert-gybels@telenet.be.

NPL. **Dinsdag 25 september** om 20 u. **Provinciaal Overleg in het
Natuur.huis**, Domein Kiewit, Putvennestraat 112, 3500 Hasselt.
INFO: Jos Ramaekers, 011 24 60 20, jos@natuurpuntlimburg.be.

PUB. **Zondag 30 september**. De eerste **Dag van de Wijers** vindt
plaats in de 7 Wijergemeenten (waaronder Hasselt en Zonhoven).
Op verschillende locaties in De Wijers kan je deze prachtige
vijverstreek gaan proeven en beleven aan de hand van meer dan 50
activiteiten. Iedere inwoner van de Wijergemeenten krijgt half
september het volledige programma in de brievenbus! Dit kan
binnenkort ook online geraadpleegd worden op de website
www.dewijers.be. Ook Natuurpunt Hasselt-Zonhoven zal
vertegenwoordigd zijn op de Dag van de Wijers. Activiteiten die door
onze natuurvereniging georganiseerd worden, kan je binnenkort
terugvinden op de website: www.natuurpunthasseltzonhoven.be.
INFO: Jan Wyers, 0475 31 37 09, jan.wyers@skynet.be.

Zondag 14 oktober 2012

CHOCOLADEWANDELING

i.s.m Oxfam Wereldwinkel

Wandeling van 4 km op Domein Kiewit

*LEKKERE FAIRTRADE
CHOCOLADEPROEVERTES ONDERWEG

*LEUKE QUIZ

Starten kan **tussen 13.30 u en 15 u**
in het bezoekerscentrum van Natuurpunt.

Tickets enkel in voorverkoop verkrijgbaar
in het bezoekerscentrum van Natuurpunt (Kiewit)
en de wereldwinkels van Hasselt,
Stevoort en Zonhoven **vanaf 30 augustus**.

Deelnameprijs:

- € 6 per volwassene
- € 3 per kind (tot 8 jaar)

Oxfam

natuurpunthasselt
zonhoven

AFDELINGSBESTUUR

KERNKOPPEN

NATALIE HENSELER (Voorzitter)

0478 71 31 67 - henselernatalie@gmail.com

KRIS GABRIËLS (Ondervoorzitter / Interne werking / Webmaster)

089 34 00 87 - krisgabriels@gmail.com

INGE VANDEBEEK (Secretariaat)

0473 74 03 50 - inge.vandebEEK@natuurpunthasseltzonzhoven.be

KRIS VANGRIEKEN (Penningmeester / Werkgroep Natuurbeheer)

0494 84 56 41 - vangriekenkris@hotmail.com

JOS COTEUR (Co-voorzitter)

011 27 02 49 - 0497 04 86 79 - jos.coteur@telenet.be

JOHAN ROYEAERD (Co-ondervoorzitter)

011 80 35 25 - 0486 03 11 31 - johan.royeaerd@base.be

KAROLIEN BRAUNS (Werkgroep Activiteiten)

0494 89 78 92 - karolien_brauns@hotmail.com

RAF NULENS (Werkgroep Natuurbeheer / Webmaster)

089 34 00 87 - raf.nulens@gmail.com

JAN WYERS (SAP-clubje: Natuurstudiewerkgroep)

011 81 55 33 - 0475 31 37 09 - jan.wyers@skynet.be

KATJA ROGGEN (Werkgroep Beleid)

011 24 20 83 - katja.roggen@gmail.com

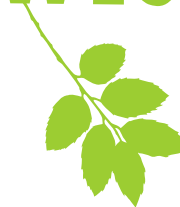
TONY FROYEN (Werkgroep Redactie & Communicatie)

011 72 02 07 - 0475 35 83 26 - tony.froyen@telenet.be

ALIDA VANHOLST (Voorzitter Kern Herk en Mombeek)

011 31 24 21 - alida.vanholst@skynet.be

Wie
is
Wie?

KERN HERK & MOMBEEK

ALIDA VANHOLST

(Voorzitter)

011 31 24 21 * alida.vanholst@skynet.be

JOS PUTZEYS

(Secretaris + Penningmeester)

011 31 62 97 * josee.wolfs@yucom.be

RENÉ NEUTELAERS

(Conservator Herk & Mombeek)

011 31 52 58

GEORGES MEWIS

(Co-conservator Herk & Mombeek)

011 31 24 21 * georges.mewis@skynet.be

NATUURGEBIEDEN

Rode Vijvers (projectnr. 8824):

CHRIS ONKELINX

Wijvenheide (projectnr. 8064):

CHRIS ONKELINX

Domein Kiewit (projectnr. 8855):

JOS COTEUR

Tommelen (projectnr. 8144):

RIK JACOBS

Mombeekvallei (projectnr. 8815):

RENÉ NEUTELAERS

KERN GROENCOMITÉ

RIK JACOBS

(Voorzitter)

0479 60 91 40 * rik.jacobs3@telenet.be

JOS COTEUR

(Penningmeester)

011 27 02 49 - 0497 04 86 79 *

jos.coteur@telenet.be

JOS DE MOOR

(Secretaris)

**Lichtenknecker
Optics** NV

*Specialist in natuurskijers, verrekijers, telescopen, microscopen.
Kuringersteenweg 44, 3500 Hasselt
Tel: 011/253052 Fax: 011/250090
Openingsuren: ma-vr, 12-15u; 1e en 3e za vd maand 10-12 u*

COLOFON

De Paalsteen is het driemaandelijks contactblad van afdeling Hasselt - Zonhoven van Natuurpunt vzw. Alle leden van de afdeling krijgen het blad gratis.

Redacteur - Kim Windmolders
Redactieraad - Tony Froyen, Kim Windmolders, Jos Coteur, Johan Royeaerd, Raf Nulens, Kris Gabriëls
Ledenadministratie - Kris Gabriëls
Vormgeving - Kim Windmolders
Realisatie: Digi-King
Baan op Diepenbeek 2-4
B-3500 Hasselt

Papieren oplage 75 ex.
Digitale oplage 1000 ex.

HOE TE CONTACTEREN:

Natalie Henseler 0478 71 31 67
henselernatalie@gmail.com
Kris Gabriëls 089 34 00 87
krisgabriels@gmail.com
Jos Coteur 0497 04 86 79,
jos.coteur@telenet.be
Johan Royeaerd 0486 03 11 31
johan.royeaerd@base.be.
Jan Wyers 0475 31 37 09,
jan.wyers@skynet.be
Alida Vanholst 011 31 24 21
alida.vanholst@skynet.be
Gilbert Hermans 0479 81 77 20
gilbert.hermans@telenet.be
Ivo Vanvoorden 011 21 02 94
ivo.vanvoorden@telenet.be

NATUUR IS BROODNODIG

Een gift storten voor aankoop en uitbreiding van onze natuurgebieden?

Het kan, door te storten op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt Nationaal. Vermeld bij de storting het projectnummer: hierdoor komen de gelden ook direct toe aan het betrokken natuurgebied. Vanaf de som van €40 wordt u hiervoor een fiscaal attest bezorgd.

ECO-TIP

Wil je een overzicht van de zuinigste auto's, TV's, koelkasten of printers?
Kijk eens op www.topten.be.

STEUN DE NATUUR: WORD LID!

Lid worden van Natuurpunt Hasselt-Zonhoven kan door storting van slechts **€ 24** op rekening 001-5071333-55 van NP Hasselt-Zonhoven met vermelding van je naam en adres.